

HERALDISK TIDSSKRIFT

BIND 2 • NR 15 • 1967 • SIDE 231–232

Heraldica Varia

SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICA

Heraldisk Selskab • Heraldininen Seura • Skjaldfræðafélagið

Heraldisk Selskap • Heraldiska Sällskapet

Heraldica Varia

Heraldik i Sovjetunionen

Et engelsksproget månedsblad, *Culture and Life*, udsendt af Centralorganisationen af Sovjetrussiske Selskaber for Venskab og Kulturelle Forbindelser med Udlandet, indeholdt nylig — nr. 7, 1966 — en artikel om stednavne, som var illustreret med en række europæiske byvåbener.

Blandt disse var der fem russiske, for Moskva, Sankt Petersborg, Jaroslavl, Poltava og Kursk, og de var vel at mærke ikke udformet på den specielle facon som kendes fra kommunistiske landes statsvåbener, men i gængs heraldisk stil, hverken værre eller bedre end flertallet af vesteuropæiske byvåbener, og principielt ikke til at skelne fra disse. Om våbenerne anvendes under sovjetstyret, eller de blot er historiske minder fra zartiden, oplystes ikke. Betegnelsen »Sankt Petersborg« i stedet for *Leningrad* kunne tyde på det sidste. Men når sådanne våbener overhovedet kendes, og gengives, er det slet ikke umuligt at brugen af dem er genoptaget, eller vil blive det.

S.T.A.

Goethe som beraldiker

I sine berømte »Samtaler med Goethe«, *Gespräche mit Goethe*, beretter J. P. Eckermann under datoen mandag 6. april 1829, at talen mellem dem faldt på Goethes nære ven *Karl Friedrich Zelter* (1758–1832), professor i musik ved kunstakademiet i Berlin:

»De ved«, sagde Goethe, »at Zelter har fået den preussiske orden [den Røde Ørns Orden]. Han havde ikke hidtil haft noget våben, men da der er en mængde børn og børnebørn, tør han håbe på en efterslægt som vil leve længe. Han behøvede derfor et våben som en ærefuld baggrund for familien, og jeg fik lyst til at tegne ham et. Jeg skrev og foreslog ham det, og han var godt tilfreds med tanken, blot det blev noget med en hest. Godt! sagde jeg, du skal få en hest, men det

bliver en hest med vinger. — Prøv lige at se dér, bag ved Dem ligger et stykke papir, hvor jeg har tegnet et udkast«.

Jeg tog papiret og så nærmere på tegningen. Våbenet tog sig flot ud, og jeg kunne ikke andet end rose ideen i det. Nederst i skjoldet ses det øverste af en kreneleret bymur, som skal anskueliggøre, at Zelter tidligere har været en dygtig murer. Bagved hæver sig en vinget hest; den stræber opad og symboliserer dermed Zelters ånd og hans stigen mod det høje. Oven over skjoldet sidder en

Goethes egenhændige udkast til våben for K. F. Zelter. Lyre plus stjerne havde Ludvig Holberg brugt med en lignende symbolik allerede 1749 (se HT 1960, nr. 1 p. 13). I øvrigt havde Goethe selv, da han i 1782 blev adlet, taget sig en seksoddet stjerne, hvid i blåt felt, som sit våben, uanset at både hans fædrene og mødrene har familie i forvejen førte våben med andre figurer i.

lyre, og over den igen lyser en stjerne; det symboliserer den kunstart, inden for hvilken den ypperlige ven, under indflydelse og beskyttelse af gunstige stjerner, har skabt sig sit store navn. Nederst, under skjoldet, hænger den orden hans konge havde æret og glædet ham med, som et udtryk for berettiget anerkendelse af store fortjenester.

»Jeg har ladet det stikke i kobber«, sagde Goethe, »og De skal få et aftryk at se. Men er det ikke en fængslende

tanke, at den ene ven tegner et våben for den anden og dermed samtidig forlener ham med adelskab?»

— En fængslende tanke, jo, men ikke rigtig. På dette sidste punkt må man have lov til at sige, at *hier irrt sich Goethe*.
S.T.A.

Grankvistens fremgang

Den vakre *granskure* — eller *kvistkure*, eller *kvistet granskure*, eller *kanske grankvistkure*, se diskussionen herom i HT nr. 7-8-9-10, 1963/64 — beviser, at det, også i vor tid, kan lade sig gøre at kreere noget heraldisk, som ikke blot er nyt, men også godt. Siden *Gustaf von Numers* lancerede skuren i 1950, er den taget i anvendelse i en række finske våbener, især kommunevåbener, men også f.eks. i præsident Kekkonens serafimerskjold, og i 1963 vandt den fodfæste uden for sit fædreland, da Traryds köping i Småland tog sit våben.

Det er ekstra tilfredsstillende at se, at *grankvisten* — udgangspunktet for skurens karakteristiske silhuet — ikke blot har succes inden for den egentlige heraldik, men også udenfor. Et grankvist-kors (se HT 10/439) har siden 1963 indgået i ordenskæden for Finlands Hvide Roses Orden (kommandør med storkors), hvor den afløste de oprindelige svastika. Og fra slutningen af 1964 har grankvistene knejset på Finlands nye 1-marks stykker, her tegnet af *Olof Eriksson* og *Heikki Härviöja*. Den anden side bærer Finlands løve. Mønten er resultatet af en tævling, til hvilken der indkom 88 forslag.

S.T.A.

Tre kronor på skoskyltar

Den svenska skofabriken Oscaria i Örebro har enligt tidskriften *Sko och Läder* fått tillstånd att använda de tre kronorna i lilla riksvapnet på sin reklam i Ryssland. Tidningen berättar, att Oscaria, som med försäljning av 20,000 par damstövlar kommit in på den ryska marknaden, också vill göra reklam i Sovjetunionen för sina produkter. Man har därför sökt tillstånd att få använda de tre kronorna i lilla riksvapnet på skyltar och skyltställ i förhoppning om att de — väl främst genom ishockeyn — skall vara väl kända i Sovjetunionen. Framställningen har beviljats av regeringen, sedan statsheraldikern gett sin tillstyrkan. Nu gäller det att få texten översatt till ryska. Den är: Svensk kvalitet i modern formgivning.
T. Wn.

[DA] Dette materiale er beskyttet af ophavsret. Det kan downloades, lagres og udskrives til personlig brug og til ikke-kommerciel brug i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbejdning, tilgængeliggørelse samt fremstilling af kopier er ellers kun tilladt i det omfang, der følger af lov eller aftale.

[NO] Dette materialet er beskyttet av opphavsrett. Det kan lastes ned, lagres og skrives ut for personlig bruk og for ikke-kommersiell bruk i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbeidning, tilgjengeliggjøring og fremstilling av kopier er ellers bare tillatt i den grad som følger av lov eller avtale.

[SV] Detta material är skyddat av upphovsrätt. Det får laddas ned, sparas och skrivas ut för enskilt bruk samt för icke-kommersiellt bruk i samband med undervisning och forskning. Bearbetning, tillgängliggörande samt framställning av kopior är i övrigt bara tillåtet i den utsträckning som följer av lag eller avtal.

[EN] This material is protected by copyright. It may be downloaded, saved and printed for personal use and for non-commercial use in connection with teaching and research. Altering, making it available or producing copies is otherwise only permitted to the extent that follows from law or contract.